

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Кузнєцова Л.В.

_____ (підпис)

“ ____ ” _____ 2019_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності
6.030508 «Фінанси та кредит»
за освітньою програмою
Банківська справа

на тему:

«Оцінка продуктивності банківської діяльності»

Виконавець:

Студентка 4 курсу ЦЗФН
Вареничева А.О.

/підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., доцент
Жердецька Л.В.

/підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Предметом дослідження виступають теоретико-методологічні засади управління продуктивністю банківського бізнесу.

Об'єктом дослідження виступають процеси оцінки й управління продуктивністю банківського бізнесу.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтуванні шляхів підвищення продуктивності банківського бізнесу в Україні.

Завданнями роботи є визначити сутність поняття «продуктивність банківського бізнесу» та її відмінності від ефективності; охарактеризувати науково-методичні засади оцінки продуктивності банківського бізнесу; провести аналіз витрат та доходів банківських установ як чинника продуктивності; надати узагальнюючу оцінку продуктивності діяльності банків за показниками доходів та витрат; розробити методичні засади оцінки чинників, що впливають на продуктивність банків України; обґрунтувати напрями підвищення продуктивності досліджуваних банків.

За результатами дослідження сформульовані висновки щодо покращання процесів управління продуктивністю банківського бізнесу в Україні.

Одержані результати моделювання чинників продуктивності банківського бізнесу та декомпозиційний аналіз банківських доходів та витрат дозволяють обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності банків .

Рік виконання дипломної роботи – 2019.

Рік захисту роботи – 2019.

Ключові слова: банк, банківський бізнес, продуктивність банківського бізнесу, підходи до вимірювання продуктивності (посередницький підхід, підхід на основі доданої вартості або виробничий підхід, підхід на основі витрат користувачів), доходи та витрати банків.

Дипломна робота містить 60 сторінок, 13 таблиць, 4 рисунків, список літератури із 60-и найменувань.

SUMMARY

The subject of the study is theoretical and methodological principles of the productivity management of banking business.

The object of research is the processes of assessment and management of the productivity of the banking business.

The purpose of the thesis is to justify ways to increase the productivity of banking business in Ukraine.

The tasks of the work are to determine the essence of the concept of "productivity of the banking business" and its differences from efficiency; to characterize the scientific and methodological principles of assessing the productivity of the banking business; carry out an analysis of the costs and revenues of banking institutions as a productivity factors; provide a general assessment of the performance of banks in terms of income and expenditure; to develop methodological principles for assessing the factors influencing the productivity of Ukrainian banks; to substantiate the directions of productivity increase of investigated banks.

The results of the study allowed us to formulate conclusions concerning improving the processes of managing the productivity of banking business in Ukraine.

The obtained results of modeling the factors of productivity of the banking business and the decomposition analysis of bank income and expenses allowed us to justify recommendations for improving the efficiency of banks.

Year of completion of the thesis - 2019.

Year of defending of the thesis - 2019.

Keywords: bank, banking business, banking business productivity, approaches to measuring productivity (mediation approach, value-based approach or production approach, customer-cost approach), income and expenses of banks.

The thesis contains 60 pages, 13 tables, 4 figures, a list of literature of 60 titles.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ Й ОЦІНКИ ПРОДУКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	6
1.1. Сутність поняття «продуктивність банківського бізнесу», відмінність від ефективності	6
1.2. Науково-методичні засади оцінки продуктивності банківського бізнесу	13
Висновки до першого розділу.....	18
 2 РОЗДІЛ. ДЕКОМПОЗИЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	 20
2.1. Оцінка витрат банківських установ як чинник продуктивності	20
2.2. Оцінка доходів банківських установ як чинник продуктивності	32
2.3. Узагальнююча оцінка продуктивності діяльності банків за показниками доходів та витрат.....	38
Висновки до другого розділу.....	43
 РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	 45
3.1. Розробка шляхів підвищення продуктивності банківського сектору України.....	45
3.2. Обґрунтування напрямів підвищення продуктивності діяльності досліджуваних банків	48
Висновки до Розділу 3	56
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Актуальність роботи. Новітні тенденції розвитку банківництва обумовлені необхідністю подолання негативного впливу глобалізації на світові фінансові ринки та потребують впровадження нових підходів до управління діяльністю банків на макро- та мікрорівнях. Руйнівні наслідки впливу світової фінансової кризи на умови функціонування вітчизняних банків ускладнюються нестабільністю внутрішнього політичного та економічного середовища. Це потребує від банків України використання таких методів управління, які б відповідали вимогам фінансової глобалізації, інформаційного суспільства та викликам сучасності. Вагомою складовою створення ефективного механізму фінансового менеджменту банку є побудова науково обґрунтованої системи оцінки продуктивності банківського бізнесу.

Оцінка продуктивності банківської діяльності є одним з найважливіших пріоритетів банківської діяльності. Саме від того, як продуктивно працює окремий банк, залежить продуктивність роботи банківської системи в цілому. Для підвищення продуктивності банківської діяльності в першу чергу потрібно правильно її оцінити. Але в даний час ще не всі питання фінансового менеджменту в банку опрацьовані вітчизняними авторами досить глибоко, що обумовлено специфікою діяльності комерційного банку як єдиного економічного суб'єкта, системно керуючого всіма функціями грошей.

Розвиток банківського бізнесу залежить від подальшого зростання продуктивності, що належить до основних факторів забезпечення конкурентоспроможності банків і свідчить про прогресивний процес його розвитку. Для банків створення необхідних передумов зростання продуктивності як основного джерела ефективного економічного розвитку набуває в умовах жорсткої конкуренції першочергового значення.

Таким чином, дослідження оцінки продуктивності діяльності банку є актуальним і практично значимим.

Метою дипломної роботи є обґрунтування шляхів підвищення продуктивності банківського бізнесу банків України.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення в дослідженні наступних завдань:

- визначити сутність поняття «продуктивність банківської діяльності» та її відмінності від ефективності;*
- охарактеризувати науково-методичні засади оцінки продуктивності банківського бізнесу;*
- провести аналіз витрат та доходів банківських установ як чинника продуктивності;*
- надати узагальнюючу оцінку продуктивності діяльності банків за показниками доходів та витрат;*
- розробити шляхи підвищення продуктивності банківського бізнесу в Україні на засадах порівняльної оцінки світового досвіду чинників продуктивності банківського бізнесу.*

Об'єкт дослідження – це процеси оцінки продуктивності банківського бізнесу.

Предмет дослідження – це результати банківської діяльності, що відображені у фінансовій звітності

Методи дослідження. Під час написання роботи були використані такі методи як: логічні та емпіричні методи пізнання економічних механізмів, методи порівняльного аналізу, методи факторного аналізу, методи проблемно-ситуаційного аналізу, методи статистичного аналізу.

Інформаційною базою дослідження виступали наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових досліджень, аналітичні матеріали НБУ, дані звітності банків.

ВИСНОВКИ

У літературі існує три альтернативних підходи до вимірювання випуску банку на основі класичної мікроекономічної теорії: виробничий підхід, посередницький підхід та підхід на основі витрат користувачів.

Виробничий підхід базується на тезі, що банки виробляють кілька категорій позик та депозитів, використовуючи працю та капітал як ресурси. "Випуск повинен вимірюватися з точки зору того, що банки роблять це, що призведе до виникнення операційних витрат". Проте критики цього підходу стверджують, що критерій витрат не дозволяє відрізнити фінансові витрати від фінансових результатів. Також цей підхід не послідовно застосовується або до обсягів (кількість облікових записів або транзакцій) або термінів вартості. Найчастіше використовуються дані у вартісному вираженні, оскільки вони є більш доступними. Посередницький підхід підкреслює відповідну роль банків, тобто той факт, що вони залучають депозити та позиковий капітал, які вони конвертують у позики та інші активи. Значення кредитів використовується для вимірювання випуску продукції, тоді як депозити разом із трудовими ресурсами включаються до витрат. Особливе значення має питання про те, чи є депозити випуском (виробничий підхід) або витратами (підхід посередництва), що складає основну відмінність між цими двома підходами. Депозити можуть бути кваліфіковані як випуск, оскільки вони пов'язані з наданням низки послуг, не пов'язаних безпосередньо з оплатою, таких як, послуги з зберігання та оплати (безкоштовні чекові книжки, використання банкоматів тощо), які клієнти отримують в обмін на свої вклади. З іншого боку, депозити можуть кваліфікуватися як витрати (вхідні дані), оскільки кошти, які банки залучають через депозити, використовуються для "виробництва" позик та інших банківських активів. Підхід на основі витрат користувачів вирішує практичні аспекти проблеми, спираючись на споживчу вартість грошей, щоб визначити, чи є актив або зобов'язання банку вхідним або вихідним. Для активу банку вартість користувача визначається як різниця

між базовою ставкою (що представляє альтернативну вартість банку) та процентною ставкою (ставкою прибутковості), пов'язаною з володінням цим активом. Для банківських зобов'язань вартість грошових коштів користувача визначається як різниця між процентною ставкою, пов'язаною з цим зобов'язанням, та базовою ставкою. В обох випадках, якщо вартість грошей користувача є позитивною (негативною), то відповідний актив або зобов'язання розглядається як витрати (випуск).

На нашу думку, найбільш раціональним для оцінки продуктивності банківської діяльності є підхід на основі витрат користувачів. З огляду цього підходу пропонуємо обсяг банківського випуску визначати як валові доходи банків, а витрати – як загальну суму витрат.

що співвідношення доходів та витрат АТ «Ощадбанк» має тенденцію до зменшення – з 1,04 до 1,0, що є прямим свідченням скорочення продуктивності діяльності державного банку. Скорочуються також показники віддачі активів та власного капіталу. Водночас спред та чиста процентна маржа незначно зростають. Іншими словами – основні джерела банківських доходів АТ «Ощадбанк» є стабільними, а скорочення продуктивності пов'язане передусім з негативним торговельним результатом.

В АТ «Укресімбанк» рівень продуктивності покращується, зростають показники рентабельності, проте зміни протягом 2018 року відбулися зовсім несуттєві. Водночас, на відміну від показників АТ «Ощадбанк», показники спреду та чистої процентної маржі погіршуються.

Середні показники банківської системи України демонструють позитивну динаміку – фінансовий результат змінив знак з «-» на «+», що свідчить про прибуткову роботу. Співвідношення доходів та витрат зросло з 0,89 до 1,15; віддача власного капіталу збільшилась з -16,25 до 13,69%; віддача активів покращилась з -1,92 до 1,56%; спред зріс із 4,66 до 6,08 п.п., а чиста процентна маржа – з 4,06 до 5,37%.

Основними джерелами скорочення витрат (відповідно – підвищення продуктивності) для більшості банків України стали: скорочення вартості

залучення ресурсів, зменшення витрат на формування резервів (покращання якості кредитних портфелів) та скорочення кількості персоналу.

Основним чинником зростання банківських доходів, а відтак і продуктивності в 2018 році стало зростання інвестиційного портфеля. Однак цей чинник є екстенсивним, оскільки динаміка віддачі інвестицій негативно вплинула на розмір фінансових результатів банків.

Іншим позитивним чинником щодо динаміки доходів банків стало зростання кредитного портфеля, проте зменшення ставок чинило негативний вплив на продуктивність. Однак цей негативний вплив є меншим порівняно із віддачою інвестицій.

Крім того, необхідно відзначити позитивний вплив дохідності банківських послуг – найбільш активно це джерело зростання продуктивності використовує АТ «Укрексімбанк».

Також позитивним чинником покращання продуктивності банків України є відновлення позитивної динаміки кількості клієнтів.

Найвагоміший вплив на рівень дохідності активів здійснює розвиток економіки – за умови зростання ВВП ставки за кредитами будуть знижуватися.

Необхідність збереження реальних ставок на позитивному рівні також зумовлює значний вплив рівня інфляції на дохідність активів – чим більша інфляції, тим вищими будуть ставки.

Рівень ставок за кредитами, а відповідно й дохідність активів, також залежать від вартості залучення депозитних ресурсів. Чим активніше банк кредитує, тим нижча ставка. Це можна пояснити наступним – проведення банками найбільш агресивної кредитної політики, спричинило підвищення ризику портфелів і тому – отримання нижчого рівня процентного доходу.

У кризовий період зниження доходів від надання кредитів банки почали активно запроваджувати надання послуг некредитного характеру, тому зростання рівня непроцентних доходів пов'язане зі скороченням процентних ставок.

Вартість ресурсів та непроцентні витрати є складовими обґрунтованої ціни кредитних продуктів банків, отже, відповідно їх збільшення спричиняє дохідності активів.

Основною передумовою зростання продуктивності банківського бізнесу в Україні є забезпечення позитивної динаміки ВВП, відсутність знецінення національної грошової одиниці та рівень інфляції не вище 20%.

Загальні рекомендації для більшості банків системи можна сформулювати наступним чином: збільшення обсягів активних операцій (кредитних та інвестиційних) з прийнятним рівнем ризику, оптимізація дохідності інвестиційних портфелів, пошук нових клієнтів з метою нарощування комісійних доходів (можливе незначне підвищення цін).

Для АТ «Укрексімбанк» можна рекомендувати передусім сконцентрувати на комісійному та торговельному доходах.

Для банків пріоритетним завданням є робота із проблемною заборгованістю та скорочення обсягів резервів за кредитним операціями. Крім того, варто докласти зусиль для утримання позицій на ринку банківських послуг некредитного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз банківської діяльності : підручник [Електронний ресурс] / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с. – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua/content/view/304/54/>.
2. Аванесова Н. Е. Основні підходи до визначення категорії ефективність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/6_ avanesova.htm.
3. Бізнес-словник: економіка, фінанси, банки, інвестиції, кредити : англо-укр. ; понад 12 500 термінів / [уклад. С. Я. Єрмоленко, В. І.Єрмоленко]. – К. : Школа, 2002. – 720 с.
4. Герасименко С. С. Статистика : Підручник [Електронний ресурс] / за наук. ред. д-ра екон. наук С. С. Герасименка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 467 с. – Режим доступу : <http://lection.com.ua/statistics/stat/otsinkiefektivnosti-bankivskoyi-diyalnosti-statistika>.
5. Дехтяр Н. А. Ефективність фінансів державного сектору економіки: сутність, значення та фактори формування / Н. А. Дехтяр, І. М. Боярко, О. В. Дейнека // Інноваційна економіка. – 2011. – № 1. – С. 194–201.
6. Кириченко О. Банківський менеджмент : навчальний посібник / О. Кириченко, І. Гиленко, А. Ятченко. – К. : Основи, 1999. – 671 с.
7. Коваль В. М. Грошові потоки в механізмі функціонування комерційного банку / В. М. Коваль // Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 1 (8). – С. 48–50.
8. Ковшова М.В., Куцеба С.М. Управління прибутком і доходами банку // Фінансова життя. 2015. № 1. С. 55-58.
9. Офіційний сайт Національного Банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

10. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк Аваль». – Режим доступу: https://www.aval.ua/about/bank_reports/
11. Офіційний сайт Приватбанку. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovaja-otchetnost/>
12. Родионов А. С. Оценка эффективности деятельности банка. Методики, техно-логии, инструменты [Электронный ресурс] / А. С. Родионов. – Режим доступа : <http://crm-portal.ru/ru-22/crm-v-otraslyah/crm-v-bankah/otsenka-effektivnostideyatelnosti-banka-metodiki-tehnologii-instrumentyi.html>. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України 288
13. Сметанюк О. А. Етимологія категорії “ефективність управління організацією” / О. А. Сметанюк, О. П. Созівець // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8(98). – С. 136–140.
14. Солодкая М. С. Надежность, эффективность, качество систем управления [Электронный ресурс] / М. С. Солодкая. – Режим доступа : <http://credonew.ru/content/view/149/24>.
15. Рибалка О. О. Удосконалення сутності поняття “ефективність банківського бі-знесу” [Електронний ресурс] / О. О. Рибалка. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/6716/1/Rybalka%201.pdf>.
16. Шипович Ю. В. Актуальні питання оцінки ефективності прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів про охорону довкілля [Електронний ресурс] / Ю. В. Шипович. – Режим доступу : <http://www.law-property.in.ua/articles/41-current-issues-evaluation-of-supervision-of-the-observance-and-applicationof-laws-on-environmental-protection.html>.
17. Dictionary of banking and finance. Third edition [originally published by Peter Collin]. – 1991. – 400 p.
18. Mouzas S. Efficiency versus Effectiveness [Електронний ресурс] / S. Mouzas. – Режим доступу : <http://www.impgroup.org/uploads/papers/4729.pdf>

19. Хайлук С.О. Аналіз зміни продуктивності діяльності вітчизняних банків./ С.О. Хайлук// Банківська справа – Київ: Вид-во «Знання», 2011. – №2 – С. 3-11
20. Bauer P.W., A.N. Berger, G.D. Ferrier, D.B. Humphrey. Consistency Conditions for Regulatory Analysis of Financial Institutions: A Comparison of Frontier Efficiency Methods // Journal of Economics and Business, 1998. – v2. – pp. 85-114.
21. Beccalli E., B. Casu, C. Girardone. Efficiency and Stock Performance in European Banking // Journal of Business Finance & Accounting, 2006. – v1/2. – pp. 245-262.
22. Welch P. Measuring efficiency in the finance factory: time for a rethink // Journal of Financial Transformation, 2006. – v2. – pp. 51-60.
23. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: Монографія /– Вид. 2-ге без змін.– К.: КНЕУ, 2006.– 292 с.
24. Маслова Н. О. Підвищення ефективності маркетингових комунікацій комерційного банку: канд. екон. наук: 08.06.01 / Київський національний торговельно- економічний ун-т. - К., 2005. – 27 с.
25. Козоріз М. А. Основні напрями підвищення рівня капіталізації і ліквідності банківських установ / М. А. Козоріз, І. М. Лис // Регіональна економіка № 2, 2009 -95-102 с.
26. Масленченков Ю.С. Экономика банка. Разработка по управлению финансовой деятельностью банка. / Ю.С. Масленченков , А.П Дубанков. – М.: Издательская группа «БЦД пресс», 2002 г. – 168с.
27. Островська Н.С. Контролінг ризиків у банку як метод формування банківського менеджменту / Островська Н.С // Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки- 2014.Вип.27. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvbdfa_2014_27_11.pdf

28. Стефанік І.Б. Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу // Фінанси України. – 2005. – №2. – С.146-153.
29. Шульга Н.П. Інструменти та методи банківського контролінгу/ Шульга Н.П // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка, Вип.60-61, 2002- 87-89 с.
30. Баландин Б. М. Информационно-аналитическое обеспечение управления активами и пассивами банка / Б. М. Баландин // Деньги и кредит, №10, 2002 - 40–42 с.
31. Шульга Н.П. Контролінг як сервісна підтримка управління банком / Шульга Н.П. // Торгівля і ринок України: Збірник наукових праць з проблем торгівлі і громадського харчування Донецького державного університету економіки і торгівлі, Випуск 19. – Т.2 – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005- 134-141 с.
32. Попов В. А. Моделирование бизнес-процесса управления финансовыми ресурсами банковского учреждения //Радіоелектронні і комп'ютерні системи. – 2014. – №. 4. – С. 163–169.
33. Рубцова О. О., Рудянова Т. Н. Управление ресурсами банковского учреждения путем оптимизации структуры баланса // Бизнес информ. – 2014. – №. 5.
34. Федосова Г. Бюджетирование как процесс планирования движения ресурсов / Г. Федосова // Финансовая консультация. – 2010. – № 5. – С. 20-31
35. Смачило В. В. Особливості бюджетування на основі виділення центрів обліку та відповідальності / В. В. Смачило // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 4 (34). – С. 148-154.
36. Давидович, І. Є. Контролінг: Навчальний посібник / І. Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
37. Догадайло Я. В. Контролінг: Навчальний посібник / Я. В. Догадайло. – Х. : НАДУ, 2011 – 57 с.

38. Шульга Н.П. Управління стратегічним портфелем банку та роль контролінгу в його сервісній підтримці / Шульга Н.П. // Світ фінансів. № 2(3), 2005 – 80-88с.
39. Жердецька Л.В. Теоретико-методичні засади організації процесів фінансового управління в банку / Л. В. Жердецька // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія історія, № 27 (206), 2013 - 59-70 с.
40. Шульга Н.П. Інструменти та методи банківського контролінгу/ Шульга Н.П // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка, Вип.60-61, 2002- с. 87-89.
41. Косован К.С. Трансфертне ценообразование в коммерческом банке / К.С. Косован // Деньги и кредит. – 1999. - №11. – С.28-34.
42. Селезнёва В.Ю. Механизм трансфертного ценообразования в многофилиальном коммерческом банке / В.Ю. Селезнева // Экономический журнал высшей школы экономики. – 2002. - №1. – С. 68-84.
43. Жердецька Л. В. Вплив ринкової концентрації на процеси ціноутворення в банківському секторі України / Жердецька Л.В // Економічний простір. – №20, 2008- 122-130 с.
44. Жердецька Л.В. Обґрунтування методичних засад оцінки достатності власного капіталу для покриття ризиків банківської діяльності /Жердецька Л.В // Наука й економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету №1(33), 2014- 19-26 с.
45. Monch E. Forecasting the Yield Curve in Data- Rich Environment: A No- Arbitrage Factor-Augmented VAR Approach. 2006. <http://ssrn.com/abstract=676909>
46. Pooter M., Ravazzolo F., Van Dijk D. Predicting the Term Structure of Interest Rates. Incorporating parameter uncertainty, model uncertainty and macroeconomic information. 2007 <http://ssm.com/abstract=967914>

47. Кизим Н. Моделирование банкротства коммерческих банков / Кизим Н., Благуи И., Зинченко В., Чанг Хонг Вен. – Х.:ИНЖЭК, 2003. – 220 с.
48. Kupiec P., Nickerson D. Assessing Systemic Risk Exposure from Banks and GSEs Under Alternative Approaches to Capital Regulation // The Journal of Real Estate Finance and Economics. 2004. Vol. 28.
49. Iršová Z, Havránek T. MEASURING BANK EFFICIENCY: A META-REGRESSION ANALYSIS/ Z. Iršová, T. Havránek // PRAGUE ECONOMIC PAPERS, 4, 2010 – p. 307-328.
50. Berger Allen N. and. Humphrey David B. Measurement and Efficiency Issues in Commercial / Banking Allen N. Berger and David B. Humphrey [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.nber.org/chapters/c7237>
51. Humprey David B. Productivity in Banking and Effects from Deregulation. / David B. Humprey // Economic Review. – 1991. – March/April – 28 p.
52. Athanasoglou P, Georgiou E., Staikouras C. Assessing output and productivity growth in the banking industry / Panayiotis P. Athanasoglou, Evangelia A. Georgiou, Christos C. Staikouras. // Bank of Greece. Working Paper. –2008. – November– 52 p.
53. 3. Xavier F., J. Rochet. Microeconomics of banking / Xavier Freixas and Jean-Charles Rochet. – Massachusetts institute of technology. – 1999. – 332 p.
54. Andreas B., Juergen M. Productivity in banks: myths & truths of the Cost Income Ratio / Andreas Burger, Juergen Moormann // Banks and Bank Systems, Volume 3, Issue 4, 2008 – 10 p.
55. Berger A. and Humphrey D. Measurement and Efficiency Issues in Commercial Banking / Output Measurement in the Service Sectors. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.nber.org/books/gril92-1>

56. Доходи та витрати банків України. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

57. 7. Індекси промислової продукції в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/prom.htm

58. Дані фінансової звітності банків України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=31246184

59. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/ua>

60. Офіційний сайт АТ «Укрексімбанк». – Режим доступу: <https://www.eximb.com/>